

KREDITO ĮSTAIGŲ VEIKLOS 2004 METAIS AUDITUOTI REZULTATAI

BANKŲ METINIŲ FINANSINIŲ ATASKAITŲ AUDITAS

Visuose Lietuvos komerciniuose bankuose 2004 metų metinių finansinių ataskaitų auditą atliko tarptautinės audito firmos. Dėl visų bankų metinių finansinių ataskaitų auditoriai pareiškė savo nuomones be išlygų.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos bankų įstatymo 61 straipsnio 4 dalimi, bankai turi pateikti visuomenei audituotą metinę finansinę atskaitomybę bei auditoriaus išvadą per 4 mėnesius po finansinių metų pabaigos.

Komerciniai bankai

2004 metų pabaigoje veikiančių šalies komercinių bankų¹ turtas (aktyvai), bankų pateiktų audituotų 2005 metų sausio 1 d. finansinių ataskaitų duomenimis, sudarė 29,2 mlrd. Lt ir per praėjusius metus išaugo 7,1 mlrd. Lt arba 32,3 proc. Klientams suteiktų paskolų buvo 16,9 mlrd. Lt, ir, palyginti su praėjusių metų sausio 1 d., jų apimtis padidėjo 4,8 mlrd. Lt, arba 39,7 proc.

Šalies bankuose laikomų indėlių suma 2005 metų sausio 1 d. sudarė 17,9 mlrd. Lt ir per metus padidėjo 4,3 mlrd. Lt arba 31,6 proc., iš jų gyventojų indėliai sudarė 9,8 mlrd. Lt ir per metus išaugo 1,9 mlrd. Lt, arba 24,4 proc.

Bankų sistemos kai kurių turto ir įsipareigojimų straipsnių dinamika

mln. Lt

Eil. Nr.	Straipsnio pavadinimas	2004 01 01	2004 10 01	2005 01 01	Pasikeitimas per 2004 m. IV ketv. (proc.)	Pasikeitimas per 2004 metus (proc.)
1	Turtas (aktyvai)	22 030,9	26 350,3	29 150,8	10,6	32,3
2	VVP	2 618,9	2 620,2	2 721,3	3,9	3,9
3	Kiti skolos VP	604,9	604,8	588,2	-2,7	-2,7
4	Paskolos finansų institucijoms	1 243,4	1 796,6	1 760,2	-2,0	41,6
5	Klientams suteiktos paskolos	12 099,4	15 310,4	16 897,7	10,4	39,7
5.1	Iš jų - paskolos privačioms įmonėms	8 690,7	10 215,5	11 063,9	8,3	27,3
5.2	Iš jų - paskolos fiziniams asmenims	2 405,9	3 858,8	4 448,5	15,3	84,9
5.2.1	Iš jų - būsto paskolos	1 909,0	2 970,7	3 438,6	15,8	80,1
6	Spec. atidėjimai paskoloms	67,8	108,5	120,5	11,1	77,9
7	Spec. atidėjimai paskoloms / suteiktos paskolos, proc.	0,56	0,71	0,71	-	-
8	Indėliai ir akredityvai	13 573,9	16 004,2	17 859,5	11,6	31,6
8.1	Iš jų - privačių įmonių	4 505,6	5 233,5	6 419,5	22,7	42,5
8.2	Iš jų - fizinių asmenų	7 887,4	8 904,1	9 811,9	10,2	24,4
9	Akcininkų nuosavybė	2 105,4	2 419,9	2 508,1	3,6	19,1
10	Einamųjų metų pelnas (nuostolis)	233,7	217,3	299,3	-	-

Per metus trijų didžiausių bankų (AB Vilniaus banko, AB banko „Hansabankas“ ir AB banko „NORD/LB Lietuva“) valdoma turto rinkos dalis sumažėjo nuo 71,1 proc. iki 67,6 proc. (didžiausias rinkos praradimas teko AB Vilniaus bankui, kurio rinkos dalis per metus sumažėjo 3,67 procentinio punkto). Tarp rinkos dalį padidinusiu bankų labiausiai išsiskyrė *Nordea Bank Finland Plc* Lietuvos skyrius (1,66 proc. punkto), AB Sampo bankas (1,61 proc. punkto) ir Vokietijos banko *VEREINS-UND WESTBANK AG* Vilniaus skyrius (1,53 proc. punkto). Gana sparčiam *Nordea Bank Finland Plc* Lietuvos skyriaus turto augimui įtakos turėjo dalies Lenkijos Respublikos *AB Kredyt Bank S.A.* Vilniaus skyriaus turto įsigijimas.

¹ Bankų sistemos bei veikiančių šalies komercinių bankų sąvoka apima visus nagrinėjamu periodu veikusius komercinius bankus bei užsienio bankų skyrius.

PASKOLOS

2004 metais bankų paskolų portfelis išlaikė gana didelius augimo tempus. Antra vertus, sparčius nominaliuosius Lietuvos bankų paskolų portfelio augimo tempus nulemia ir, palyginti su kitomis Europos šalimis, maža pradinė paskolų bazė. 2005 metų sausio 1 d. duomenimis, Lietuvos bankų paskolų portfelis² sudarė tik 30 proc. 2004 metų Lietuvos BVP, o, pavyzdžiui, Latvijoje ir Estijoje analogiški rodikliai buvo bent 2 kartus, kitose ES šalyse - kelis kartus didesni. Bankų klientams suteiktos paskolos, kaip jau buvo minėta, per metus išaugo 4,8 mlrd. Lt arba 39,7 proc. Šis augimas buvo pastebimai mažesnis negu 2003 metais, kai paskolų portfelio augimo tempas siekė 52,3 proc. (panaikinus metodologinių pasikeitimų poveikį 2003 metais paskolos klientams būtų išaugusios apie 49 proc.).

Taip pat gana sparčiai, tačiau šiek tiek mažesniais tempais negu klientams suteiktų paskolų portfelis, 2004 metais augo bankų kreditavimo įsipareigojimai, kurių apimtis per metus padidėjo 860 mln. Lt, arba 28 proc. - ji, 2005 metų sausio 1 d. duomenimis, sudarė 3,9 mlrd. Lt.

2004 metais (kaip ir 2003 metais) didžiausias paskolų išaugimas pagal atskiras klientų grupes teko privačioms įmonėms (2,4 mlrd. Lt) ir gyventojams (2 mlrd. Lt). Fiziniais asmenimis suteiktos paskolos (tarp jų dominuoja būsto kreditavimo paskolos) išlieka vienu iš dinamiškiausiai augančių bankų turto straipsnių.

2004 metais bankų suteiktos paskolos gyventojams išaugo beveik 85 proc. Iš jų didžioji dalis (77 proc.) teko gyventojams suteiktoms būsto paskoloms, kurios per tą patį laikotarpį padidėjo 1,5 mlrd. Lt, arba 80,1 proc. Būsto paskolos gyventojams, kaip bankinis produktas, populiarumą įgavo tik pastaraisiais metais, jų apimtis bei lyginamieji svoriai, palyginti su kitomis regiono šalimis, taip pat išlieka vieni žemiausių (2005 metų sausio 1 d. Lietuvoje būsto paskolos sudarė 5,6 proc. 2004 metų šalies BVP³), todėl turi dar pakankamai daug erdvės augti toliau.

2004 metų trečiąjį ketvirtį įsigaliojus naujoms abejotinų aktyvų grupavimo taisyklėms bankai pradėjo teikti ataskaitas, kuriose kredito rizika buvo įvertinta pagal pačių bankų parengtas naujas abejotinų aktyvų vertinimo ir grupavimo taisykles. Bendra specialiųjų atidėjinių balansiniams aktyvams suma per 2004 metus padidėjo 43,6 mln. Lt, arba 35,7 proc., o atidėjiniai nebalansiniams straipsniams išaugo 9,7 mln. Lt, arba 3,7 karto. Dėl minėto specialiųjų atidėjinių paskoloms išaugimo, specialiųjų atidėjinių paskoloms santykis su paskolų portfeliu per metus padidėjo nuo 0,56 proc. iki 0,71 proc. (per ketvirtąjį ketvirtį nepakito).

VEIKLOS RIZIKĄ RIBOJANČIŲ NORMATYVŲ VYKDYMAS

Per 2004 metų ketvirtąjį ketvirtį bankų sistemos likvidumo rodikliai kito nežymiai ir, 2005 metų sausio 1 d. duomenimis, normatyvinis bankų sistemos likvidumo rodiklis sudarė 41,7 proc. Jis buvo beveik 12 procentinių punktų didesnis nei Lietuvos banko nustatytas minimumas.

2004 metų rugsėjo mėn. Lietuvos banko valdyba priėmė nutarimą, sumažindama bankams taikomo kapitalo pakankamumo normatyvo dydį nuo 10 proc. iki 8 proc., AB VB būsto kreditų ir obligacijų bankui paliktas galioti 10 proc. normatyvinį reikalavimą. 2005 metų sausio 1 d. duomenimis, visi šalies bankai vykdė kapitalo pakankamumo normatyvą, o bankų sistemos bendras kapitalo pakankamumo rodiklis sudarė 12,36 proc.

2004 metų ketvirtąjį ketvirtį visi šalies komerciniai bankai ir Lietuvoje veikiančios užsienio bankų skyriai vykdė Lietuvos banko nustatytus veiklos riziką ribojančius normatyvus.

AKCININKŲ NUOSAVYBĖ

Akcininkų nuosavybė per 2004 metus išaugo 396 mln. Lt, arba 18,8 proc. 2005 metų sausio 1 d. ji buvo 2,5 mlrd. Lt. Iš to per 2004 metų ketvirtąjį ketvirtį augimas sudarė 85,1 mln. Lt, arba 3,5 proc. Bankų įregistruotas akcinis kapitalas per metus padidėjo 106,2 mln. Lt (8,6 proc.) iki 1,3 mlrd. Lt, iš to per ketvirtąjį ketvirtį - 3,3 mln. Lt.

2004 metais keturi šalies bankai padidino akcinį kapitalą. AB bankas „NORD/LB Lietuva“ akcinį kapitalą padidino 18,5 mln. Lt iki 195,1 mln. Lt, AB bankas „Hansabankas“ - 50 mln. Lt iki 485,3 mln. Lt, AB Sampo bankas - 30 mln. Lt iki 118 mln. Lt, o AB Šiaulių bankas per metus du kartus padidino akcinį kapitalą bendra 7,7 mln. Lt suma iki 56 mln. Lt.

Bankai 2004 metais kapitalo bazę stiprino ir subordinuotomis paskolomis: AB bankas „NORD/LB Lietuva“ atnaujino subordinuotos paskolos sutartį su Europos rekonstrukcijos ir plėtros banku bei padidino paskolos sumą 11,5 mln. Lt, AB Sampo bankas gavo iš patrunuojančio banko 30 mln. Lt subordinuotą paskolą, o AB Ūkio bankas gavo iš

² Įskaitant paskolas finansų institucijoms.

³ 2004 metų sausio 1 d. duomenimis, Latvijoje būsto paskolos sudarė apie 11,5 proc. BVP, Estijoje – 15 proc. Euro zonos šalyse (2002 metų duomenys) būsto paskolų santykis su BVP svyravo tarp 10 ir 60 proc.

Didžiojoje Britanijoje registruotos įmonės *Samsung U.K. Limited* 1,5 mln. JAV dolerių subordinuotą paskolą. Minėtas subordinuotas paskolas bankams buvo leista įskaityti į antro lygio kapitalą.

Užsienio investuotojų valdoma Lietuvos bankų kapitalo dalis per 2004 metus sumažėjo 2 proc. punktais ir, 2005 metų sausio 1 d. duomenimis, sudarė 87 proc.

PELNINGUMAS IR VEIKLOS EFEKTYVUMAS

Didesnės bankų veiklos apimtys teigiamai veikė jų veiklos rezultatus. Bankų pateiktų audituotų 2005 metų sausio 1 d. finansinių ataskaitų duomenimis, 2004 metais visi šalies bankai ir užsienio bankų skyriai dirbo pelningai. Bendras šalies bankų pelnas buvo 299,3 mln. Lt, iš tų komerciniai bankai gavo 293,2 mln. Lt pelno, o du užsienio bankų skyriai - 6,1 mln. Lt. 2003 metais Lietuvos bankų sistema gavo 233,7 mln. Lt pelno. Lietuvos bankų sistemos pelnas nuosekliai augo trečius metus iš eilės. 2004 metų pelnas buvo didžiausias nuo Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo.

Veikiančių bankų pelningumas

Eil. Nr.	Bankas	Einamųjų metų pelnas (mln. Lt)	
		2004 01 01	2005 01 01
1	AB bankas „NORD/LB Lietuva“	15,5	19,4
2	AB Ūkio bankas	4,9	6,0
3	AB Vilniaus bankas	132,3	120,5
4	AB Šiaulių bankas	4,2	6,5
5	AB bankas „Snoras“	7,2	20,5
6	UAB Medicinos bankas	1,4	1,6
7	AB PAREX BANKAS	6,1	5,5
8	AB bankas „Hansabankas“	60,9	111,1
9	AB VB būsto kreditų ir obligacijų bankas	0,9	0,9
10	AB Sampo bankas	0,8	1,1
	IŠ VISO bankai:	234,2	293,2
11	Lenkijos Respublikos AB <i>Kredyt Bank S.A.</i> Vilniaus skyrius	-0,8	-
12	VFR banko <i>VEREINS-UND WESTBANK AG</i> Vilniaus skyrius	1,2	3,0
13	<i>Nordea Bank Finland Plc</i> Lietuvos skyrius	-0,9	3,1
	IŠ VISO užsienio bankų skyriai	-0,5	6,1
	IŠ VISO:	233,7	299,3

Analizuojant 2004 metų bankų veiklos rezultatus, galima išskirti keletą pagrindinių veiklos sričių, kurios, palyginti su 2003 metais, davė teigiamą efektą bankų pelningumui. Visų pirma bankų rezultatuose atsispindėjo ženkliai išaugusio paskolų portfelio duodamos pajamos, kurios didžia dalimi nulėmė 108,8 mln. Lt, arba 22 proc., padidėjusias grynąsias palūkanų pajamas. Kartu reikėtų pažymėti, kad grynųjų palūkanų pajamų poveikis bankų pelningumui realiai buvo kiek mažesnis, kadangi jį koregavo su kreditine veikla tiesiogiai susiję didesnės specialiųjų atidėjinių išlaidos, taip pat didesnės indėlių draudimo įmokos. Antra, bankų sistema gavo 42,3 mln. Lt (15 proc.) daugiau grynųjų paslaugų ir komisinių pajamų, kurių augimą lėmė tiek paslaugų apimčių išaugimas, tiek ir kai kuriuose bankuose padidėję mokesčiai už teikiamas paslaugas. Trečias veiksnys, turėjęs teigiamos įtakos rezultatui, buvo 29,8 mln. Lt (3 kartus) gautos didesnės pajamos už nuosavybės vertybinius popierius, kurių dauguma apskaitoma taikant nuosavybės metodą.

Bankai praėjusiais metais toliau centralizavo kai kurias funkcijas, atsisakydami tam tikros veiklos ir pirkdami banko veiklą papildančias paslaugas rinkoje (angl. *outsourcing*) bei atitinkamai mažindami darbuotojų skaičių. Vien per 2004 metus darbuotojų skaičius bankuose⁴ sumažėjo nuo 6 868 iki 6 479, arba 5,7 proc.

Antra vertus, spartus bankų sistemos paskolų portfelio augimas 2004 metais lėmė bankų specialiųjų atidėjinių išlaidų didėjimą. Todėl 2004 metais, palyginti su ankstesniais metais, didžiausios neigiamos įtakos bankų veiklos rezultatams turėjo didesnės išlaidos specialiesiems atidėjiniams. Augančios bankuose indėlių apimtys padidino indėlių draudimo įmokų išlaidas, o bankų sistemos mokamo pelno mokesčio suma taip pat išaugo. Tai pristabdė dar didesnę bankų sistemos grynojo pelno augimą.

⁴ Be užsienio bankų skyrių.

Bankų sistemos realioji palūkanų marža, gana dideliais tempais mažėjusi kelerius metus iš eilės, 2004 metais sumažėjo 0,58 procentinio punkto ir pasiekė naują mažiausią per pastaruosius metus lygį (2,83 proc.).

Bankų sistemos efektyvumą parodantis fiksuotų išlaidų santykis su pagrindinės veiklos pelnu per metus sumažėjo (pagerėjo) 12,2 proc. punktų ir 2005 metų sausio 1 d. sudarė 59,9 proc., t.y. tokia dalis bankų iš pagrindinės veiklos uždirbto pelno (grynųjų pajamų) buvo sunaudota bankų operacinėms ir amortizacijos išlaidoms. Tokį efektyvumo rodiklio pagerėjimą nulėmė ne tik išaugęs bankų pagrindinės veiklos pelnas, bet ir sumažėjusios fiksuotos išlaidos.

Lietuvos centrinė kredito unija

2004 metų Lietuvos centrinės kredito unijos (LCKU) metinių finansinių ataskaitų auditą atlikusios tarptautinės audito firmos auditoriai pareiškė nuomonę be išlygų.

LCKU turtas, daugiausiai augęs per ketvirtąjį ketvirtį (12,6 mln. Lt), iš viso per 2004 metus padidėjo 13,1 mln. Lt, arba 40,9 proc. 2005 metų sausio 1 d. jis pasiekė 45 mln. Lt. Turto padidėjimą nulėmė pagrindinio LCKU finansavimo šaltinio - kredito unijų narių indėlių - išaugimas 12,6 mln. Lt.

Per 2004 metus LCKU 4 kartus padėjo kredito unijoms spręsti likvidumo problemas, teikdama paskolas iš Likvidumo palaikymo rezervo.

2004 metais į LCKU įstojo 6 kredito unijos ir narių skaičius išaugo iki 53. Kredito unijoms narėms išperkant pajus, Vyriausybės dalis LCKU pajiniame kapitale 2004 metais toliau mažėjo, o kredito unijų dalis - augo. 2005 m. sausio 1 d. iš 5,3 mln. Lt LCKU pajinio kapitalo Vyriausybei priklausė 3,47 mln. Lt, o 53 kredito unijoms LCKU narėms - 1,86 mln. Lt pajinio kapitalo. Augant LCKU narių skaičiui ir kredito unijų veiklos apimtims, 2004 metais toliau didėjo LCKU Likvidumo palaikymo rezervas bei stabilizacijos fondas, kurie 2005 m. sausio 1 d. atitinkamai sudarė 1 473 tūkst. Lt ir 444 tūkst. Lt.

Audituotų finansinių ataskaitų duomenimis, 2004 metais LCKU uždirbo 137 tūkst. Lt pelno, t.y. 3,3 karto daugiau nei 2003 metais. Pagrindinę LCKU gautų pajamų dalį sudarė palūkanų pajamos, siekusios 89 proc. visų pajamų. Didžiausią išlaidų dalį sudarė palūkanų išlaidos ir operacinės išlaidos, atitinkamai siekusios 46,6 proc. ir 45 proc.

2004 metais LCKU vykdė visus veiklos riziką ribojančius normatyvus.

Kredito unijos

2005 metų sausio 1 d. Lietuvoje veikė 61 kredito unija, vienijusi beveik 45 tūkst. narių. 2004 metais buvo įsteigtos keturios naujos kredito unijos.

Kredito unijų pagrindinių suvestinės balansinės ataskaitos straipsnių dinamika

Eil. Nr.	Balansinės ataskaitos straipsnio pavadinimas	Suma (tūkst. Lt)			Pasikeitimas per 2004 m. IV ketvirtį (proc.)	Pasikeitimas per 2004 metus (proc.)
		2004 01 01	2004 10 01	2005 01 01		
1	Turtas (aktyvai)	122 983,9	161 308,9	185 222,7	14,8	50,6
2	VVP	1 903,4	2 705,1	2 962,8	9,5	55,7
3	Suteiktos paskolos	86 905,6	123 064,3	131 706,2	7,0	51,6
4	Specialieji atidėjimai paskoloms	445,1	1 012,5	939,0	-7,3	2,1 k.
5	Indėliai	95 504,5	126 018,3	148 422,2	17,8	55,4
	Iš jų kredito unijų narių ir asocijuotų narių	93 295,9	124 106,7	146 491,1	18,0	57,0
6	Pajinis kapitalas	13 428,8	18 621,7	20 215,8	8,6	50,5
7	Einamųjų metų pelnas (nuostolis)	820,9	628,0	907,5	-	-

Praėjusiais metais kredito unijų veikla toliau plėtėsi. Pernai:

- turtas išaugo 50,6 proc. ir 2005 metų sausio 1 d. sudarė 0,64 proc. veikiančių bankų sistemos turto. Didžiausios kredito unijos „Ūkininkų viltis“ turtas 2005 metų sausio 1 d. buvo daugiau nei 20 mln. Lt, arba 11,3 proc. visų kredito unijų turto;
- suteiktos paskolos padidėjo 51,6 proc. ir sudarė 70,5 proc. viso turto. 2005 metų sausio 1 d. specialiuosius atidėjimus paskoloms (939 tūkst. Lt) buvo sudariusios 46 kredito unijos;

- investicijos į Vyriausybės vertybinius popierius išaugo 55,7 proc.;
- priimti indėliai išaugo 57 proc., didžiausią jų dalį (98,7 proc.) sudarė narių indėliai;
- kredito unijų pajinis kapitalas padidėjo 50,5 proc.

2004 metais 45 kredito unijos dirbo pelningai, 16 - patyrė nuostolį.

Kredito unijų revizorių (nepriklausomų auditorių) patikrintų ir visuotinių narių susirinkimų patvirtintų ataskaitų duomenimis, 2004 metais kredito unijų uždirbtas pelnas - 907,5 tūkst. Lt buvo didesnis nei praėjusiais metais (820,9 tūkst. Lt) bei didžiausias nuo 1995 metų.

Kaip ir ankstesniais metais, pagrindinis kredito unijų pajamų šaltinis buvo palūkanų pajamos, sudariusios 88,8 proc. visų pajamų. Didžiausią išlaidų dalį sudarė operacinės ir palūkanų išlaidos, sudariusios atitinkamai 42,7 proc. ir 42 proc. visų išlaidų.

KREDITO ĮSTAIGŲ PRIEŽIŪROS PAGRINDINĖS KRYPTYS

Lietuvos bankas 2004 metais nuosekliai tęsė darbus, siekdamas įgyvendinti tarptautinę praktiką atitinkančią kredito įstaigų priežiūros sistemą, skatino bankus toliau tobulinti rizikų valdymo procesą, įvertinti naujai atsirandančias rizikas ir tinkamai pasirengti veikti rinkoje susiklosčius nepalankioms sąlygoms, tikslino apskaitos ir atskaitomybės reikalavimus. Lietuvai tapus ES nare, nemažai dėmesio skirta tarpvalstybinio bendradarbiavimo klausimams, taip pat buvo tęsiamas Europos Sąjungos teisės aktų įgyvendinimo procesas. Lietuvos banko atstovai kaip pilnateisiai nariai įsijungė į įvairių ES institucijų ir Europos centrinio banko darbo grupių veiklą.

2004 metais šalies bankai pradėjo įgyvendinti plėtros kaimyninių NVS šalių rinkose planus. Lietuvos banko valdyba leido AB Ūkio bankui steigti atstovybę Ukrainoje (Kijeve), o vėliau - ir atstovybę Maskvoje. Metų pabaigoje buvo nuspręsta leisti AB Vilniaus bankui įsigyti Ukrainos akcinio banko „AGIO“ kvalifikuotąją įstatinio kapitalo ir (arba) balsavimo teisių dalį taip, kad bankas „AGIO“ taptų jo kontroliuojamas, t.y. taptų jo dukteriniu banku. Įsigijęs Ukrainos banko „AGIO“ kontrolinį akcijų paketą, AB Vilniaus bankas sudarys finansinės grupės konsoliduotas finansines ir priežiūrai skirtas ataskaitas, o Lietuvos bankas vykdys AB Vilniaus banko ir jo kontroliuojamų finansų įstaigų konsoliduotą priežiūrą. Lietuvos banko valdyba suteikė leidimą Baltarusijos atvirajai akcinei bendrovei „Djem-Bank“ steigti atstovybę Lietuvoje.

2004 metais tęsėsi kredito unijų steigimosi procesas: Lietuvos banko valdyba išdavė veiklos licencijas 4 naujai įsteigtoms kredito unijoms (kredito unija „Savas rūpestis“, Trakų kredito unija, Alytaus kredito unija bei kredito unija „Gargždų taupa“). 2005 metų pradžioje Lietuvoje, kaip ir pernai, veikė 10 bankų, turėję 118 filialų (skyrių), taip pat 2 užsienio bankų skyriai (2004 metų kovo mėn., užbaigus likvidavimo procedūras, iš Juridinių asmenų registro išregistruotas Vokietijos *Norddeutsche Landesbank Girozentrale* Vilniaus skyrius, kuris nutraukė veiklą įsigijęs Lietuvos žemės ūkio banką, dabartinį AB banką „NORD/LB Lietuva“), 3 užsienio bankų atstovybės ir 61 kredito unija bei Lietuvos centrinė kredito unija.

Pernai Lietuvai įstojus į ES, kitų šalių – ES narių jurisdikcijai priklausantiems bankams, norintiems pradėti veiklą mūsų šalyje, buvo pradėtos taikyti supaprastintos įėjimo į rinką procedūros. Siekdama reglamentuoti pasikeitusią licencijavimo tvarką, 2004 metais Lietuvos banko valdyba patvirtino Teisės teikti finansines paslaugas Lietuvos Respublikoje ir kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse įgyvendinimo taisyklės. Šiose taisyklėse apibrėžta Lietuvos Respublikos bankų ir jų kontroliuojamų finansų įmonių filialų steigimo ir (ar) finansinių paslaugų teikimo kitoje ES valstybėje-narėje neįsteigus filialo tvarka bei kitose ES valstybėse-narėse licencijuotų užsienio bankų ir jų kontroliuojamų finansų įmonių teisės teikti finansines paslaugas Lietuvos Respublikoje įgyvendinimo tvarka. 2005 metų sausio mėn. Lietuvos bankas buvo gavęs 48 pranešimus iš ES šalių įvairių finansinių paslaugų priežiūros tarnybų, informavusių apie jų prižiūrimų kredito įstaigų ketinimus pasinaudoti laisve teikti paslaugas ir pradėti veiklą Lietuvoje neįsteigus savo padalinių (skyrių). Daugiausia bankų - iš Didžiosios Britanijos (18), Austrijos (9) ir Vokietijos (8).

Įsigaliojus naujam Lietuvos Respublikos bankų įstatymui, jo įgyvendinimui buvo parengti reikalingi teisės aktai. Pernai patvirtintos naujos redakcijos Finansinių ataskaitų konsolidavimo ir finansinės grupės jungtinės priežiūros taisyklės. Jose nustatytos finansinės grupės konsoliduotų ataskaitų rengimo sąlygos, būdai, konsoliduotų ataskaitų pateikimo Lietuvos bankui bei paskelbimo visuomenei tvarka. Taisyklėse, be kita ko, nustatyta, kad Lietuvos banko atliekamos konsoliduotos priežiūros tvarka priklausys nuo to, ar globojantis (patronuojantis) finansinėje grupėje bankas / finansų kontroliuojančioji (holdingo) bendrovė yra ES valstybės narė, ar trečiosios šalies jurisdikcijoje. Taip pat patvirtintos naujos Užsienio bankų filialų, veikiančių Lietuvoje, priežiūros taisyklės, kuriose nustatytos skirtingos priežiūros sąlygos Europos Sąjungos valstybėse narėse licencijuotų užsienio bankų filialams ir užsienio bankų, licencijuotų trečiosiose šalyse - ne ES valstybėse narėse, filialams. Taisyklėse nustatyta užsienio bankų filialų ataskaitų pateikimo Lietuvos bankui ir paskelbimo visuomenei tvarka.

Atsižvelgiant į pasikeitusias bankų veiklos sąlygas įstojus į ES ir bankų sektoriaus plėtrą, 2004 metais patvirtinti kapitalo pakankamumo normatyvo skaičiavimo pakeitimai. Siekiant sudaryti vienodas konkurencines sąlygas

Lietuvos bankams ES erdvėje, Lietuvos Respublikos bankams taikomas kapitalo pakankamumo normatyvo dydis sumažintas nuo 10 proc. iki 8 proc. bei pakeistas Maksimalios bendrosios atviros pozicijos užsienio valiuta ir tauriaisiais metalais normatyvas, nustatant, kad bankų turima eurų pozicija neribojama, kadangi, esant fiksuotam lito ir euro kursui, užsienio valiutos kainos pasikeitimo rizikos bankai nepatiria.

2004 metais Lietuvos bankas ir toliau nemažai dėmesio skyrė bankų rizikų valdymo stiprinimo procesui. Įvertinus pastaruoju metu išryškėjusias naujas šalies bankų veiklos tendencijas, kai bankai atsisako tam tikros veiklos (pvz., saugos, grynųjų pinigų inkasacijos, informacinių sistemų priežiūros, programinės įrangos kūrimo) ir sudaro sandorius su trečiaisiais asmenimis dėl banko veiklą papildančių paslaugų pirkimo, bei siekiant užtikrinti, kad po šių sandorių sudarymo banko veikla išliktų stabili ir patikima, o priežiūrai nekiltų kliūčių efektyviai vykdyti savo funkcijas, patvirtintos Banko veiklą papildančių paslaugų pirkimo taisyklės. Jose numatyti tam tikri esminiai principai, kurių turėtų laikytis bankai, sudarydami minėtus sandorius.

Siekiant, kad būtų išsamiau atspindėta bankų veiklos rizika bei remiantis kitų ES šalių-narių praktika ir Bazelio bankų priežiūros komiteto nuostatomis, nuo įstojimo į ES dienos pradėta taikyti nauja likvidumo normatyvo skaičiavimo tvarka, pagal kurią bankai skatinami savo lėšas patikėti labiau patikimų ir stabilesnės plėtros šalių finansų ir kredito institucijoms. Pernai buvo patobulinta centralizuotai tvarkoma Paskolų rizikos duomenų bazė, kurioje buvo pradėti kaupti daug išsamesni duomenys apie bankų ir jų kontroliuojamų įmonių skolininkų finansinę būklę. Be to, 2004 metais pradėta įgyvendinti tolimesnė Paskolų rizikos duomenų bazės plėtros koncepcija, siekiant sudaryti prielaidas panaudoti joje kaupiamus duomenis bankų skolininkų būklės vertinimui pagal vidinių reitingų modelius.

Atsižvelgęs į pažangią užsienio šalių priežiūros institucijų praktiką ir Bazelio bankų priežiūros komiteto rekomendacijas, 2004 metais Lietuvos bankas peržiūrėjo inspektavimo, kaip vieno iš svarbiausių nuolatinės priežiūros instrumentų, vykdymo tvarką. Ankstesnioji *CAMELS* reitingais pagrįsta inspektavimo metodika pakeista į rizikas sukoncentruoto inspektavimo sistemą. Atliekant bendrąjį banko inspektavimą, tikrinamas banko valdymas, vidaus kontrolė, tikrinama, ar pagrindinių banko rizikos rūšių - kredito, likvidumo, rinkos ir operacinės - valdymo sistema veiksminga ir leidžia laiku nustatyti, įvertinti, stebėti bei valdyti riziką, o atliekant tikslinį inspektavimą tikrinamos tam tikros konkrečios dėmesio reikalaujančios veiklos sritys.

Viena iš svarbių 2004 metų Lietuvos banko veiklos kryptių kredito įstaigų priežiūros srityje - tai pasirengimas Bazelio komiteto priimto Naujojo kapitalo susitarimo (*Basel II*) ir naujosios ES Kapitalo direktyvos (*CAD III*), kuri kol kas dar nepatvirtinta Europos Parlamente, įgyvendinimui šalyje. Todėl Lietuvos bankas rengė susitikimus su komercinių bankų atstovais. Jų metu buvo siekta įvertinti bankų pasirengimo lygį rengiantis įgyvendinti naujus kapitalo reikalavimus, ypač vertinant kredito ir operacinę riziką, atkreipti bankų dėmesį į esminius reikalavimų momentus bei išsiaiškinti pagrindines kylančias problemas ir bankų ketinimus tolimesnėje perspektyvoje pereiti prie sudėtingesnių kapitalo poreikio skaičiavimo metodų. Be to, šalies bankų buvo paprašyta atlikti jų informacinių technologijų suderinamumo su *XML/XBRL* duomenų apsikeitimo formatu, kuris bus naudojamas rengiamai bendrai ES bankų kapitalo pakankamumo ataskaitų sistemai įdiegti, analizę, taip pat atlikti parengiamuosius darbus dėl numatomo atlikti paralelinio kapitalo pakankamumo apskaičiavimo pagal ankstesnius ir naujuosius reikalavimus įgyvendinimo. 2004 metų pabaigoje Lietuvos bankas pradėjo rengti kapitalo pakankamumo skaičiavimo pagal naujosios ES Kapitalo direktyvos reikalavimus tvarką numatomiems pereinamojo laikotarpio paraleliniams skaičiavimams atlikti.

2004 metais Lietuvos bankas tęsė darbus tarptautinio bendradarbiavimo srityje. Praėjusių metų pradžioje buvo pasirašyta sutartis dėl bendradarbiavimo kredito įstaigų veiklos priežiūros srityje su Švedijos finansų sektoriaus priežiūros institucija, kurios atstovai vėliau lankėsi Lietuvos banke ir aptarė naujų kapitalo reikalavimų taikymo klausimus. Vokietijos finansų sektoriaus priežiūros institucijos kvietimu Lietuvos banko atstovai dalyvavo darbiniam susitikime Bonoje ir aptarė ES bendros licencijos bankams išdavimo klausimus. Lietuvos banko darbuotojai Helsinkyje buvo susitikę su Suomijos finansų priežiūros tarnybos atstovais ir apsikeitė informacija apie *Sampo* ir *Nordea* bankų grupių priežiūrą, aptarė naujų kapitalo reikalavimų įdiegimo klausimus, apsvarstė galimybes atnaujinti bendradarbiavimo sutartį. Lietuvos banke lankėsi Ukrainos nacionalinio banko atstovai, kurie susipažino su Lietuvos bankų sistema ir įvairiais bankų priežiūros organizavimo aspektais, taikomais priežiūros reikalavimais.